

Iz naše šole.

Da bi le videli, kako mrgoli v naši šoli! Vsevprek. To vam je učenja in veselja včasih, a včasih tudi joka in stoka. Naj vam povem, kaj se je pripetilo nekega dne Žvokeljnovi Tončki.

Tončka sedi v prvi klopi. Že četrť ure pred molitvijo se mi je uni dan zdelo, da Tončke ne bo. Mala ima navado, da že opoldne čaka na šolski zvonček; a onega dne je ni bilo v šolo ne pred, ne po molitvi. Ura je odbila ena. Vse je utihnilo. V klopeh so sedeli učenci in učenke, kakor bi se balí dihati. Nič ni motilo pouka; še sitne muhe so odbrenčale na prosto.

Pokličem vsakega posebej. Drug za drugim so se oglašali z glasnim: „Tukaj!“ Pokličem Tončko. A Tončke ni bilo. Nje prostorček je bil prazen. Še torbice ni bilo, ne svinčnika, tudi črtala ni bilo videti na klopi. Nikjer nič. Rekla nisem nič, samo z črtico sem zabeležila Tončkino odsotnost v razrednico. Kdorkoli bi bil pogledal v razrednico, videl bi bil črtico in bi vedel: Tončke ni bilo v šoli.

To je bilo soboto popoldne. Drugega jutra pride k meni mož. Bil je Tončkin oče. „Kje pa je bila vaša mala včeraĵ“, vprašam, ko sva si prej naglo in nakratko voščila dobro jutro.

„Prišel sem ravno radi nje k vam“, hitel se je opravičevati mož in je dostavil naglo: „Moja mala se je odpravila včeraĵ od doma kakor ponavadi, da gre v šolo. Šla je res — a samo do pol pota in se je vrnila. Komaj je odbila ura, je bila že doma. Videl sem, da je začela odlagati torbico, pa sem jo vprašal: „Tončka, kako to, da je danes šola minila tako hitro?“

„Ne vem, zakaj“, — je odvrnila jecljaje ter se izkušala izmuzniti z doma.

„Tako torej, neveš, zakaj?“

„Ne.“

„Znabiti pa še v šolo nisi šla“ — pravim.

„O bila sem, bila“ — se je izgovarjala.

Precej se mi je zazdelo, kaj je, pa pravim: „Kje so pa drugi otroci? Saj ni nobenega videti!“

„Ne vem“, reče Tončka. „Sama sem prišla domov. Meni se zdi, da se vse lovi tam gori na Dreĵetovem gričku. Že vem za tiste, pa jih bom v šoli zatožila; saj dobro vedó, da se ne smejo loviti po vseh cestah in gričih.“

„Glej, da ne zatožijo drugi tebe“, pravim jaz. „Meni se zdi, da lažeš.“

„O ne, oče“, hitela se je izgovarjati — „ne, ne, prav gotovo se ne lažem.“

„Molče sem segnil na polico. Tončka pa je — rdeča kakor piruh o Veliki noči — pobesila glavo in se ni genila. S končkom mezinca je vrtala

po ustih, kakor da si je očitala: „Oh, jeziček, jeziček, zakaj si izrekel laž?“
A kar je bilo — je bilo “

To mi je pravil Tončkin oče onega jutra. Od tistega dne pa hodi Tončka redno v šolo. Samo enkrat je še ni bilo; a je drugi dan prinesla potrdilo na listu pisano od očeta: Tončka je bila bolna.

Najbližja Tončkina součenka je bleda Milka. Sedita druga poleg druge v prvi klopi. Deklica vzbuja sočutje. Prvi dan, ko je prišla v šolo me je pogledala toli hladno s svojimi velikimi, mrzlimi očmi, da me je zbolelo. Pogledala me je, kakor bi hotela reči: „Vse me sovraži, zato ne zaupam nikomur nič. Tudi vam ne. Potikam se zapuščena, osamela — in nihče se ne zmeni zame. Izpred vsakega praga me tirajo. Ljudje so brezsrčni, ne čutijo nesreče in bede gladnega otroka. Pošiljajo med drug k drugemu — po grizljaj kruha. Kako naj se veselim?“ — Zasmilila se mi je reva. Sočustvovala sem z njo. Bleda v lice je le s silo prikrivala bedo in pomanjkanje, katero se je jasno razodevalo na mladem, upadlem obrazku.

„Milka“, vprašam, „kdo skrbi zate?“

„Teta.“

„Nimaš staršev?“

„Ne“ — je odgovorila deklica kratko in pobesila bledo glavico. — Sirota! Kdovékdaj so ji zagrebli mamico, bogvékdaj skrbnega očeta! Ni jih nikdar poznala milih staršev! Tudi drugi otroci so mi pripovedovali, da stanuje Milka pri teti. A teta je le napol skrbela za Milko, napol pa jo prepuščala samisebi. In dosti si teta tudi ni upala. Stara in sključena že, je še vedno hodila na dnino k sosedovim, da je za silo prihranila kak vinarček Milki in sebi. Pri vsem tem sta pa večkrat jedli obe le priberačen, tuj kruh. Tako jima je potekal dan za dnem. Drug je bil drugemu enak.

Tako je bilo z Milko prvi šolski teden. Kmalu pa sem zapazila, da ima bistro glavico. Podarila sem ji nekaj zvezkov, ter se ž njimi toli prikupila, da me je gledala čimdalje zaupljiveje.

In sedaj? Ej, sedaj je pa že drugače. Razumeva se dobro. Vsakokrat se prismeje v šolo, tako lepo se prismeje, da se ji napravita v rdeči in naokroženi ličici dve luknjici, kakor dve pičici in stojita obe toli primerno, kakor bi ji kdo zvrtil v mali obrazek.

Ali naša šola je velika, skoro toli velika, kakor kaka gimnazija, in v njo hodi mnogo, mnogo šolarčkov. O dveh naj vam povem.

Eden je Lojzek, drugi Drejček. Lojzek je priden, tih pazljiv in miren. Nobena beseda mu ne uide. Med poukom je toli tih, da si skoro dihati ne upa. Venomer upira kakor zvezdici modri očesci v učiteljico. Nalogo ima vsako v najlepšem redu — in zna! Ah, kako zna! Ste že slišali kdaj, kako šumlja gorski vir? Ste videli, kako se mu mudi v dolinico, tje do potoka? Glejte, ravnotako hiti stavek za stavkom iz Lojzkovih ust. Včasih „teče“ še prehitro, tako, da se tudi zapiči kam — ali pa tudi prekopicne. Tak je Lojzek.

Kaj pa Andrej. Ej, Drejče, ta vam je pa navit kakor ura. Zadnjič mi je pa vendarle ustrelil kozlička, ko je rekel, da ima črne lase, pa ima

rumene. Vsi smo se smejali — in Drejče, no Drejče se je tudi smejal. Zakaj bi se ne? — Enkrat smo se pa učili o uri. Povedali smo o nji marsikaj in razadnje našli celo vrsto raznih ur. Vprašam: „Kako pa pravimo uri, katera navadno visi na steni?“ Vse tiho. Samo Drejče dvigne roko in ko ga pokličem, pravi kratko: „Stenice“. To je bilo hahljanja po klopeh! Vse se je smejalo. Drejče pa je bil uverjen, da bolje ne bi bil mogel nihče povedati. Vidite, tak je Poljšakov Drejče z živahnimi, črnimi očmi.

Bi radi, da vam povem, še kaj o naši vaški gimnaziji? — No, pa naj bo! O starašिनovem Lipčetu. Čujte.

Lipče sedi v tretji klopi. Ne zmeni se ne za soseda na desni, ne za součenca na levi. Lipče dela vse sam. Sedi pa, kakor bi ga kdo pribil. Včasih si mislim, da vidim kip pred seboj. Kako in koliko zna? Ah, učenje in Lipče — nista nič kaj prijatelja. Posebno še v računstvu mu prede huda.

„Koliko je $1 + 5$, Lipče?“

Lipče: „ $1 + 5 = 8$.“

„Ah Lipče, Lipče, če ne boš pazil, se boš učil po šoli.“

Računamo dalje. Čez čas zopet vprašam:

„Koliko je $4 + 3$? Lipče!“

Lipče: „Štiri in tri je osem.“

„Do jutri boš desetkrat napisal, da si boš zapomnil. Tako bodeš napisal, kakor bo sedaj povedal Francek! Povej mu Francek!“

Francek: „ $4 + 3 = 7$.“

„Ponovi, Lipče!“

Lipče: „ $4 + 3 = 8$.“

Vprašaj Lipčeta karkoli hočeš, vedno trdi svojo — za vsako pove: „osem“.

V zadnji klopi pa nagaja Čehovinov Tonče. Tonče predobro vé, da ne sme z odpeto suknjico k tabli. In kaj je storil некоč? — Gumbe je porezal, da je igral z njimi. Prišli so pa tisti gumbi po nesreči v ječo, v šolski predalček — ne pomnim več, ali so bili po nedolžnem obsojeni, ali pokrivem; samo to vé, da so notri. Doma se je pa Tonče bal prositi mamico, naj mu prišijejo druge gumbe na suknjič. Bal se je, pravim, ker je vedel, da bi mu bili dali mati brezovega olja. Pa kako si je Tonček pomagal? Dobil je, bogvekje, dolgo, tanko vrvico. Prerezal je to vrvico na štiri dele in vtaknil po vrsti vsak konček v gumbovo luknjico; na nasprotni strani, kjer so bili prej prišiti gumbi, pa je zvrta! druge luknjice in pretaknil tudi v tiste konček vrvice; nato je vse lepo po vrsti prevezal. Da bi ga le bili videli z onimi trakovi! Eh, gotovo, kaj takega si domisli samo Čehovinov Tonče!

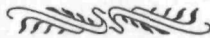
Nekega popoldne pa ga ni bilo v šolo. Oče so ga poslali, a mati so mu branili, ker je hudo deževalo in burja je tulila. Tonče je ostal doma. Je pa navada v naši šoli, da mora vsak učenec za zamude prinesiti listek od očeta, zakaj ga ni bilo. Tudi Tonče je to vedel. Bal se je očeta; pa je listek zaenkrat rajši sam napisal. Pisano pa je bilo takole: „Naš Tonček

ni mogl včeraj v šlo pri—ti, ker je bil de—š.“ — Precej je imel Tonček rdeča ušesa. Nič mu nisem storila, nič rekla, kakor to: „Jutri zahtevam listek, pisan od očeta.“ Trde so bile te besede, a ni bilo drugače. Drugi dan je pa Tonček prinesel listek pisan od očeta. Ali mar menite, da si še kdaj spisuje opravičenje sam? Kaj še! Še na misel mu ne pride!

Od kdaj pa je pri nas ta navada, da nosijo listke? Veste od takrat, ko je Čefajžev Jožek prosil, če sme iti samo pol ure pred svršetkom pouka domov, da bo pomagal očetu voziti gnoj — pa je šel lovit veverice v gozd. Od onega dne ne lovi več Čefajžev Jožek veveric, pa tudi drugi prihajajo redno v šolo.

Še o Ivanu naj vam povem. Ivan se uči ministrirati. Najtežje mu gre „confiteor“. Tudi z drugimi stavki je križ. Kadar bi moral odgovoriti: „Qui fecit coelum et terram“ — pa reče: „Ci fecit celnum et ternam“, tako, da se človek nehote domisli „terne“. Drugače je pa Ivan marljiv.

Taka, vidite, je naša šola. Kaj pa pri vas? Imate tudi Lojzke, Drejčke, Tončke? Kaj? Pa so našim kaj podobni? Ne? Znabiti pa —. *Mara.*

V cvetu mladosti.

(Prijatelju v spomin.)

Zaveli so gorki južni vetrovi. Vse se je zdelo prenovljeno. Kakor bi že vladala lahnokrila vesna in poljubljala livade in trate, se je zdelo človeku, ko je pogledal zemljo. Nad njo so se bojevale naravne sile: vetrovi so vršali in majali gole vrhove. Nebeško solnce pa se je vozilo v starem veličastvu po neskončnem oboku. In pošiljalo je svoje žarke v vsak kotiček, in pokukali so in se zasmehljali tako ljubko, kot bi se hoteli igrati s skrivnostno naravo in šepetati vodnim valčkom pozdrave iz drugih svetov. Tedaj je v zatišju smrekovega gozda vzkliklo nebroj belih zvončkov, pa so sklanjali svoje drobne glavice in si skoro boječe namigavali: „Ali ne bo še prezgodaj?“

Tako je bilo v naravi, ko si ležal na mehki postelji. Žalostno je bilo tvoje obličje, dragi Poldek, nezabni prijatelj mojih detinskih let. Gledal si skozi okno v probujajočo se naravo, in srce ti je zahrepenelo z neodoljivo silo po toplih, blaženih dneh. Kako rad bi te bil tedaj videl in ti prinesel svežih zvončkov in modrih vijolic, pa nisem smel. Zdravnik je prepovedal. Tako pa nisem mogel k tebi, da bi te tolažil, da bi se pomenkovala kot sva se v zlati vesni ob šumečem potoku, kjer stojé trepetajoči jagnjedi in lahko šepetajo z vrhovi.

Imel si davico.

Še čisto dobro se vsega spominjam. Hitel si iz šole, se prehladil in zbolel. Tiste dni so zaprli vsem šolo. Skoro vsaka hiša je imela bolnika. Mene se ni lotila. Ali otožno mi je bilo radi tebe, nezabni Poldek.